

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра міського будівництва та господарства**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан інженерно-технічного
факультету

Йолана ГОЛИК

червня

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АДМІНІСТРАТИВНЕ І ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ОХОРОНА ПРАЦІ В
БУДІВНИЦТВІ**

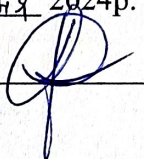
Рівень вищої освіти	магістр
Галузь знань	19 Архітектура та будівництво
Спеціальність	192 Будівництво та цивільна інженерія
Освітня програма	Міське будівництво та господарство
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Адміністративне і господарське право та охорона праці в будівництві» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 19 Архітектура та будівництво спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія освітньої програми «Міське будівництво та господарство».

Розробник: Субота Андрій Вікторович, к.т.н., доцент кафедри міського будівництва та господарства ДВНЗ «УжНУ»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міського будівництва та господарства

протокол №11 від «19» червня 2024р.

Завідувач кафедри МБГ Діана КАЙНЦ

Схвалено науково-методичною комісією інженерно-технічного факультету

протокол № 5 від «20» 06 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Володимир ЦИГИКА

© Субота Андрій Вікторович, 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.
1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Лекції:	
	20	6
	Практичні:	
	16	4
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усний	Самостійна робота:	
	54	80

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Адміністративне і господарське право та охорона праці в будівництві**» є сформуванню системи знань в правових питаннях адміністративної і господарської діяльності органів влади в Україні, заснованих на науково-теоретичних положеннях і чинному законодавстві; закладання фундаментальних теоретичних та прикладних знань щодо охорони праці в будівництві.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК04. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК06. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

СК01. Здатність інтегрувати спеціалізовані концептуальні знання в галузі будівництва та цивільної інженерії, у поєднанні з дотриманням чинних нормативно-правових документів у сфері архітектури та будівництва, для вирішення складних інженерних задач відповідно до спеціалізації.

СК03. Здатність забезпечувати безпеку при управлінні складними процесами в галузі будівництва та цивільної інженерії.

СК07. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументації до фахівців і нефахівців будівельної галузі.

СК09. Здатність займатися організаційно-управлінською та аналітичною діяльністю в сфері управління міським господарством та інженерної інфраструктури.

СК12. Здатність приймати рішення щодо захисту міських територій від несприятливих санітарно-гігієнічних умов та несприятливого впливу фізико- геологічних процесів.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Адміністративне і господарське право та охорона праці в будівництві**»: немає.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Міське будівництво та господарство**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр РН
Проводити технічну експертизу проектів об'єктів будівництва та цивільної інженерії (відповідно до спеціалізації), здійснюючи контроль відповідності проектів і технічної документації, завданням на проектування, технічним умовам та іншим чинним нормативно-правовим документам у сфері	РН03

архітектури та будівництва.	
Розробляти заходи з охорони праці та навколишнього середовища при проведенні досліджень та у виробничій діяльності.	PH07
Збирати необхідну інформацію, використовуючи науково-технічну літературу, бази даних містобудівного кадастру та інші джерела, аналізувати і оцінювати її.	PH10
Аналізувати зміст і структуру інформації, яка необхідна для процесів управління містобудівним розвитком.	PH14
Застосовувати принципи і методи захисту міських територій від несприятливих санітарно-гігієнічних умов та несприятливого впливу фізико-геологічних процесів.	PH15
Приймати рішення в галузях міського господарства з урахуванням інформації по правовим, еколого-економічним та соціальним аспектам, безбар'єрного простору.	PH16

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Адміністративне і господарське право та охорона праці в будівництві**»

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Отримання глибоких знань щодо основних категорій адміністративного і господарського права, сутності виконавчої влади, публічного управління; механізмів адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини; управління галузями і функціями держави; забезпечення законності в управлінській діяльності. Набути майбутніми інженерами-будівельниками знання по охороні праці, техніці безпеки і виробничій санітарії для недопущення на будівельних майданчиках нещасних випадків травматизму і професійних захворювань.	PH16 PH15, PH14
Знати теоретичні і правові основи державного управління і діяльності виконавчої влади в Україні що служать базою для розуміння особливостей правового регулювання в Україні; організаційно-правові основи управління в різних сферах виконавчо-розпорядної діяльності; правове положення органів виконавчої влади, їхня роль і місце в системі державних органів; принципи організації і діяльності органів виконавчої влади, їхню компетенцію і систему, правові основи взаємодії з іншими державними органами. В результаті освоєння лекційного курсу і виконання практичних завдань, а також опрацювання самостійно новітньої літератури в галузі охорони праці в практичній діяльності у будівельній сфері домогтися збереження здоров'я робітників, службовців і чіткого виконання трудового законодавства і нормативних актів галузі.	PH03, PH07, PH10, PH14
Вміти самостійно аналізувати і застосовувати закони й інші нормативні правові акти, що регулюють відносини в сфері реалізації виконавчої влади: забезпечувати дотримання і захист прав і законних інтересів громадян: юридично грамотно оцінювати факти, приймати обґрунтовані рішення у відповідності із законодавством про діяльність органів виконавчої влади; розробляти документи правового характеру, здійснювати експертизу нормативних правових актів, давати кваліфіковані юридичні висновки і консультації.	PH03, PH07, PH10

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

тести, виконання практичних завдань, підготовка реферату, іспит.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: тести, виконання практичних завдань.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	10		

T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7., T8, T9 -теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T10	T11	T12	T13	T14	50	100
10	10	10	10	10		

T10, T11, T12, T13, T14- теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	2	20	2	20
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	20	1	20
Реферат	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульні контрольні роботи включають:

- тестові завдання (10 балів);
- теоретичні питання (20 балів);
- практичні завдання (20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий модульний контроль з дисципліни проводиться у вигляді іспиту в кінці

семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Білет складається з двох теоретичних питань та одного практичного завдання.

Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів. Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці 1.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі екзамену, що передбачено робочим навчальним планом.

Таблиця 1

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Адміністративне право. Господарське право

Тема 1. Адміністративне право як галузь права. Адміністративне право як галузь права, його місце у правовій системі. Предмет і метод адміністративного права. Система адміністративного права.

Тема 2. Адміністративно-правові норми. Адміністративно-правові норми: поняття і види. Реалізація адміністративно-правових норм. Джерела адміністративного права. Напрями вдосконалення адміністративного законодавства.

Тема 3. Функції, форми і методи державного управління. Функції державного управління. Методи державного управління. Форми державного управління. Правові акти управління.

Тема 4. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення. Склад адміністративного правопорушення, характеристика його елементів. Адміністративна відповідальність. Адміністративні стягнення.

Тема 5. Основні правові засади господарської діяльності. Предмет господарського права. Поняття та різновиди господарських правовідносин. Господарське забезпечення діяльності не господарюючих суб'єктів. Методи правового регулювання господарських відносин.

Тема 6. Суб'єкти господарського права. Суб'єкти господарювання: організаційно правові форми, державна реєстрація.

Тема 7. Майнова основа господарювання. Поняття та різновиди речових прав у сфері господарювання. Основні поняття права інтелектуальної власності. Використання природних ресурсів у сфері господарювання.

Тема 8. Господарські зобов'язання і господарсько-правова відповідальність. Поняття господарського зобов'язання. Основні види господарських зобов'язань. Підстави виникнення господарських зобов'язань. Поняття відповідальності у господарському праві.

Тема 9. Господарські договори. Поняття господарських договірних правовідносин. Сторони господарського договору. Загальний порядок укладення господарських договорів. Порядок зміни та розірвання господарських договорів.

Модуль 2. Охорона праці в будівництві

Тема 10. Трудове законодавство, техніка безпеки, виробнича санітарія. Інструктаж, техніка безпеки на будівельному майданчику. Трудове законодавство, техніка безпеки, виробнича санітарія. Державний і громадський контроль за станом охорони праці. Організація охорони праці, інструктаж, навчання. Класифікація нещасних випадків. Професійні захворювання. Заходи по техніці безпеки на будівельному майданчику.

Тема 12 Складування будівельних матеріалів. Прокладення залізничної колії, робота з інструментами і будівельними машинами. Земляні роботи. Складування будівельних матеріалів. Прокладення залізничної колії. Енергозбереження. Заходи запобігання електротравматизму. Техніка безпеки при роботі ручних і механічних інструментів. Вимоги техніки безпеки при експлуатації будівельних машин і механізмів, домкратів, лебідок, підйомників, кранів, навантажувачів, трансформаторів, компресорів. Техніка безпеки при виконанні земляних робіт

Тема 13 Техніка безпеки при встановленні риштувань і помостів, вантажно-розвантажувальних робіт, приготуванню розчинів і бетонів, малярних, столярних робіт. Техніка безпеки при встановленні і експлуатації риштувань і помостів та при вантажно-розвантажувальних роботах і при виконання земляних робіт__ Техніка безпеки при приготуванні розчинів і бетонних сумішей, при виконанні малярних, залізобетонних, теслярських, столярних, покрівельних роботах.

Тема 14 Техніка безпеки при виконанні штукатурних, облицювальних, будівельно-монтажних робіт. Протипожежна профілактика на будівельному майданчику. Техніка безпеки при виконанні штукатурних, облицювальних, будівельно-монтажних робіт. Класифікація виробництв за ступенем пожежної безпеки. Пожежна профілактика і протипожежний режим на будівельному майданчику. Заходи безпеки при роботі з відкритим вогнем. Протипожежне водопостачання.

6.2. Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 90					
	Форма навчання, денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1. Адміністративне право. Господарське право						
Тема 1. Адміністративне право як галузь права.	5	1				4
Тема 2. Адміністративно-правові норми.	5	1				4
Тема 3. Функції, форми і методи держ. управління.	7	1	2			4
Тема 4. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.	3	1				2
Тема 5. Основні правові засади госп. діяльності.	6	1	2			4
Тема 6. Суб'єкти господарського права.	3	1				2
Тема 7. Майнова основа господарювання.	5	1	2			2
Тема 8. Господарські зобов'язання і господарсько-правова відповідальність.	5	1	2			2
Тема 9. Господарські договори.	4	1				3
Модульна контрольна робота	1	1				
Разом за модуль	45	10	8			27
Модуль 2. Охорона праці в будівництві						
Тема 10. Трудове законодавство, техніка безпеки, виробнича санітарія. Інструктаж, техніка безпеки на будівельному майданчику.	10	3	2			5
Тема 12 Складування будівельних матеріалів. Прокладення залізничної колії, робота з інструментами і будівельними машинами. Земляні роботи.	9	2	2			5
Тема 13 Техніка безпеки при встановленні риштувань і помостів, вантажно-розвантажувальних робіт, приготуванню розчинів і бетонів, малярних, столярних робіт.	9	2	2			5
Тема 14 Техніка безпеки при виконанні штукатурних, облицювальних, будівельно-монтажних робіт. Протипожежна профілактика на будівельному майданчику.	16	2	2			12
Модульна контрольна робота	1	1				
Разом за модуль	45	10	8			27
Разом за семестр	90	20	16	0	0	54

6.2. Структура навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 90					
	Форма навчання, заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна праця	самостійна праця	
1-й семестр						
Модуль 1. Адміністративне право. Господарське право						
Тема 1. Адміністративне право як галузь права.	5,5	0,5				5
Тема 2. Адміністративно-правові норми.	5,5		0,5			5
Тема 3. Функції, форми і методи держ. управління.	5,5	0,5				5
Тема 4. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.	5,5		0,5			5
Тема 5. Основні правові засади господ. діяльності.	5,5	0,5				5
Тема 6. Суб'єкти господарського права.	6	0,5	0,5			5
Тема 7. Майнова основа господарювання.	5,5	0,5				5
Тема 8. Господарські зобов'язання і господарсько-правова відповідальність.	4	0,5	0,5			3
Тема 9. Господарські договори.	2,5	0,5				2
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	46	4	2			40
Модуль 2. Охорона праці в будівництві						
Тема 10. Трудове законодавство, техніка безпеки, виробнича санітарія. Інструктаж, техніка безпеки на будівельному майданчику.	11	0,5	0,5			10
Тема 12 Складування будівельних матеріалів. Прокладення залізничної колії, робота з інструментами і будівельними машинами. Земляні роботи.	11	0,5	0,5			10
Тема 13 Техніка безпеки при встановленні риштувань і помостів, вантажно-розвантажувальних робіт, приготуванню розчинів і бетонів, малярних, столярних робіт.	11	0,5	0,5			10
Тема 14 Техніка безпеки при виконанні штукатурних, облицювальних, будівельно-монтажних робіт. Протипожежна профілактика на будівельному майданчику.	11	0,5	0,5			10
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	44	2	2			40
Разом за семестр	90	6	4	0	0	80

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Суб'єкти господарського права. Суб'єкти господарювання: організаційно-правові форми, державна реєстрація.	8	2
2.	Визначення небезпечних зон на будівельному майданчику.	2	0,5
3	Безпека руху автомобілів по кривій на будівельному майданчику.	2	0,5
4.	Визначення потреби в площі виробничо-побутових приміщень.	2	0,5
5	Визначення необхідного повітрообміну для гаража стоянки автомобілів.	2	0,5
	Всього годин	16	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Державне управління як вид соціального управління. Поняття та ознаки державного управління. Співвідношення державного управління і виконавчої влади.	4	5
2	Адміністративно-правові відносини. Види адміністративно-правових відносин. Характеристика окремих елементів адміністративно-правових відносин.	4	5
3	Суб'єкти адміністративного права. Об'єднання громадян як суб'єкти адміністративного права. Державні службовці як суб'єкти адміністративного права. Державна служба.	4	5
4	Законність і дисципліна в державному Управлінні. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності та дисципліни в державному управлінні. Судовий контроль.	4	5
5	Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.	4	5
6	Правові засади захисту економічної конкуренції.	3	5
7	Адміністративний та господарський процес.	2	10
8	Ознайомитися з організацією охорони праці в будівельній організації (на залізобетонному заводі) області з написанням реферату і конкретними пропозиціями по покращенню охорони праці, техніки безпеки і виробничій санітарії даного підприємства.	27	40
	Разом	54	80

6.5. Індивідуальні завдання

1. Підготувати реферат до модуля 1 на тему: «Адміністративне і господарське право у будівництві».

2. Підготувати реферат до модуля 2 з описанням попереджувальних плакатів, які встановлюють при виконанні процесів і робіт на будівництві: заборонних, застережних, дозволених, нагадувальних і засобів охорони праці: охоронних пасків, індивідуальних засобів захисту від шуму, вібrogасильного взуття, распіраторів, протигазів, захисних окулярів.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: прикладні програми (MS Office 2010, MS Windows XP), система електронного навчання Moodle <https://moodle.uzhnu.edu.ua> , електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui> , сайт УжНУ <https://www.uzhnu.edu.ua> , інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. –1996. № 30. – Ст. 141.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради України. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
3. Адміністративне право України: Підруч. для юрид. Вузів і ф-тів За ред. Ю. П. Битяка. – Х.: Право. 2000. – 520 с.
4. Коваль Л. В. Адміністративне право. – К.: Вентурі. 1998. – 208 с.
5. Колпаков В. К. Адміністративне право України. – К.: Юрінком Інтер. 2000. – 752 с.
6. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р.: за станом на 22 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.
7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р.: за станом на 22 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
8. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р.: за станом на 7 липня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
9. Про будівельні норми: Закон України від 15 листопада 2009 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 5. – Ст. 41.
10. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.
11. Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб: Закон України від 22 грудня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 3. – Ст. 9.
12. Батлук В.А. Охорона праці у будівельній галузі. – В.А.Батлук, Гогіташвілі Г.Г. – К.: “Знання”. – 2006. – 550с.

13. Жигуц Ю.Ю. Лазар В.Ф. Основи охорони праці. Збірник лабораторних робіт та практичних завдань. Посібник. - Ужгород: Інвазор, 2022. – 144 с.

14. Жигуц Ю.Ю. Лазар В.Ф. Основи охорони праці. Підручник. - Ужгород: Вид. УжНУ «Говерла». 2023. – 200 с.

Додаткова література:

1. Юридична енциклопедія: В 6 т. Редкол: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: Укр. енцикл. 1998. – Т. 1. – 1998. – С. 621.
2. Вінник О. Проблеми кодифікації законодавства, що регулює суспільні відносини у сфері ринкової економіки / О. Вінник // Вісник Київського університету. Юридичні науки. Вип. 36. – 1998. – С. 10-15.
3. Віхров О. Управління господарською діяльністю як категорія господарського права / О. Віхров // Право України. – 2007. – № 12. – С. 47-52.
4. Задихайло Д.В. Державне регулювання ринкових відносин як актуальна юридична проблема / Д.В. Задихайло // Українське комерційне право. – 2005. – № 6. – С. 10-17.
5. Закон України “Про охорону праці”.
6. Будівельні норми і правила:
7. Гук Я.С. Методичні вказівки для виконання лабораторно-практичних робіт з дисципліни “Охорона праці в будівельній галузі”. – Ужгород. – 2009. – 35с.
8. Трахтенберг І.М., Кортун М.М., Чебанова О.В. Гігієна праці та виробнича санітарія. – К., 1997.
9. Толстой М.Г., Демидов М.Д. Техніка безпеки і протипожежні заходи в будівництві. – К., 1974.